



# ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

---

## ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

11 листопада 2014 року

м. Київ

**Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі:**

**головуючого** Кривенка В.В.,  
**суддів:** Гриціва М.І., Гусака М.Б., Коротких О.А.,  
Кривенди О.В., Маринченка В.Л., Панталієнка П.В.,  
Прокопенка О.Б., Самсіна І.Л., Терлецького О.О. –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Білоуса Дмитра Анатолійовича до Служби безпеки України (далі – СБУ) про визнання дій протиправними,

### **в с т а н о в и л а:**

У серпні 2013 року Білоус Д.А. звернувся до суду із позовом до СБУ про визнання дій протиправними та зобов'язання зарахувати йому до вислуги років для призначення пенсії період проходження військової служби курсантом Далекосхідного вищого загальновійськового командного училища імені маршала Радянського Союзу Рокосовського К.К. (далі – Далекосхідне вище загальновійськове командне училище) з 1 серпня 1988 року по 17 серпня 1992 року на пільгових умовах (з коефіцієнтом 1,5).

На обґрунтування позовних вимог Білоус Д.А. послався, зокрема, на постанову Кабінету Міністрів України від 17 липня 1992 року № 393 «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх

справ та членам їхніх сімей» (далі – постанова № 393) та Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей, затверджене наказом Міністерства оборони України від 19 серпня 2008 року № 407. Вважає, що проходження ним служби курсантом Далекосхідного вищого загальновійськового командного училища за вказаний період має бути зараховано до вислуги років для призначення пенсії на пільгових умовах.

Окружний адміністративний суд міста Києва постановою від 10 вересня 2013 року позов Білоус Д.А. задовольнив повністю: визнав протиправними дії СБУ щодо відмови позивачу в зарахуванні до вислуги років для призначення пенсії періоду проходження військової служби курсантом Далекосхідного вищого загальновійськового командного училища з 1 серпня 1988 року по 17 серпня 1992 року, постановив зобов'язати СБУ при проведенні розрахунку вислуги років для призначення пенсії зарахувати строк служби курсантом зазначеного училища за вказаний період з коефіцієнтом 1,5.

Київський апеляційний адміністративний суд ухвалою від 10 грудня 2013 року апеляційну скаргу СБУ залишив без задоволення, а постанову суду першої інстанції – без змін.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 27 травня 2014 року, залишаючи рішення судів першої та апеляційної інстанцій без змін, погодився з висновками цих судів про те, що період навчання Білоус Д.А. у Далекосхідному вищому загальновійськовому командному училищі має зараховуватись у вислугу років для призначення пенсії на пільгових умовах. При цьому суд касаційної інстанції послався на статтю 11 Закону СРСР від 12 жовтня 1967 року № 1950-VII «Про загальний військовий обов'язок» (далі – Закон № 1950-VII), абзац «а» пункту 54 та абзац «д» пункту 55 Положення про пенсійне забезпечення осіб офіцерського складу, прапорщиків, мічманів, військовослужбовців надстрокової служби та їх сімей, затвердженого постановою Ради Міністрів СРСР від 10 листопада 1982 року № 986.

Не погоджуючись із ухвалою Вищого адміністративного суду України від 27 травня 2014 року, СБУ звернулась із заявою про її перегляд Верховним Судом України з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС), в якій просить скасувати зазначену ухвалу та відмовити Білоус Д.А. у задоволенні позову. СБУ вважає, що відповідно до постанови № 393 час навчання позивача у Далекосхідному вищому загальновійськовому командному училищі обчислюється у порядку, передбаченому законодавством колишнього СРСР, коли не було передбачено зарахування до вислуги років на пільгових умовах час навчання у вищих військово-учбових закладах, які розташовані у віддалених місцевостях. СБУ вважає, що навчання курсантом у такому навчальному закладі прирівнюється до проходження військовослужбовцем

строкової служби, а пільгові умови зарахування вислуги років для призначення пенсії передбачені військовослужбовцям надстрокової служби.

На обґрунтування заяви додано копії ухвали Вищого адміністративного суду України від 15 травня 2013 року (№ К/9991/53187/11) та постанови цього ж суду від 19 грудня 2013 року (№ К/9991/75254/12, К/9991/73300/12, К/9991/75318/12).

В ухвалі Вищого адміністративного суду України від 15 травня 2013 року (№ К/9991/53187/11), яку заявник надав на підтвердження неоднакового правозастосування, касаційний суд виходив із того, що відповідно до додатка № 1 до постанови Ради Міністрів СРСР від 15 грудня 1990 року № 1290 «Про вислугу років для призначення пенсій особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам та військовослужбовцям надстрокової служби, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ і грошової допомоги цим військовослужбовцям, особам начальницького і рядового складу та їх сім'ям» (далі – постанова № 1290) військову службу осіб офіцерського складу, прапорщиків, мічманів та військовослужбовців надстрокової служби у м. Черчик Ташкентської області, в якому розташоване Ташкентське вище танкове командне училище, з 1 січня 1988 року було віднесено до служби у віддаленій місцевості із пільговими умовами обчислення вислуги років – один місяць служби за півтора місяця. Разом із тим за приписами частини другої статті 11 Закону № 1950-VII курсантів вищих військових учбових закладів СРСР віднесено до військовослужбовців строкової служби, тому вказане положення не поширюється на позивача у цій справі.

У постанові Вищого адміністративного суду України від 19 грудня 2013 року (№ К/9991/75254/12, К/9991/73300/12, К/9991/75318/12) викладена аналогічна правова позиція.

Перевіривши наведені у заяві доводи, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України вважає, що заява СБУ підлягає задоволенню частково з таких підстав.

За приписами абзацу дев'ятого пункту 1 постанови № 393 для призначення пенсії за вислугу років відповідно до Закону України від 9 квітня 1992 року № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ» особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ до вислуги років зараховується дійсна військова служба у Радянській Армії та Військово-Морському Флоті, прикордонних, внутрішніх, залізничних військах, в органах державної безпеки та інших військових формуваннях колишнього СРСР, а також служба в органах внутрішніх справ колишнього СРСР та інші види служби і періоди роботи, які відповідно до законодавства колишнього СРСР зараховувалися до вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям, а також особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ. Вислуга років (у тому числі на

пільгових умовах) у цьому випадку обчислюється у порядку, встановленому законодавством колишнього СРСР, якщо цією постановою не передбачено більш пільгових умов зарахування до вислуги років часу служби для призначення пенсій військовослужбовцям та особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ.

У пункті 3 постанови № 393 міститься виключний перелік підстав для зарахування до вислуги років для призначення пенсії на пільгових умовах, до яких не належить період навчання у Далекосхідному вищому загальновійськовому командному училищі з 1 серпня 1988 року по 17 серпня 1992 року.

Пунктом 4 постанови № 393 встановлено, що строкова військова служба зараховується до вислуги років для призначення пенсій особам, зазначеним в абзаці першому пункту 1 цієї постанови, у календарному обчисленні, а в разі її проходження в умовах, визначених у пункті 3 цієї постанови, – у віддалених і високогірних місцевостях або в інших умовах, які згідно із законодавством колишнього СРСР були підставою для зарахування до вислуги років для призначення пенсії на пільгових умовах, – у відповідному пільговому обчисленні.

Відповідно до додатка № 1 до постанови № 1290 військовою службою осіб офіцерського складу, прапорщиків, мічманів та військовослужбовців надстрокової служби, зокрема, в Амурській області з 1 січня 1985 року було віднесено до служби у віддаленій місцевості із пільговими умовами обчислення вислуги років – один місяць служби за півтора місяця.

Статтею 5 Закону № 1950-VII передбачено, що військова служба складається з дійсної військової служби та служби у запасі Збройних Сил СРСР.

Згідно з частиною другою статті 11 Закону № 1950-VII громадяни, прийняті до військово-учбових закладів, перебувають на дійсній військовій службі.

Таким чином, системний аналіз вищезгаданих норм права дав колегії суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України підстави вважати, що правовідносини щодо зарахування часу навчання Білоус Д.А. у Далекосхідному вищому загальновійськовому командному училищі мають бути врегульовані законодавством колишнього СРСР, яким не було передбачено обчислення вислуги років на пільгових умовах військовослужбовцям строкової служби, до яких прирівнювалися курсанти військово-учбових закладів, у тому числі й ті, котрі проходили службу у віддаленій місцевості.

Ураховуючи наведене, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України вважає, що висновок Вищого адміністративного суду України у справі, що розглядається, не ґрунтується на правильному застосуванні ним норм матеріального права, а тому його судові рішення підлягає скасуванню з направленням справи на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Відповідно до частини другої статті 243 КАС якщо суд установить, що судові рішення у справі, яка переглядається, є незаконним, він скасовує його повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Керуючись статтями 241–243 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

**п о с т а н о в и л а :**

Заяву Служби безпеки України задовольнити частково.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від від 27 травня 2014 року скасувати, справу направити на новий касаційний розгляд.

Постанова є остаточною і не може бути оскаржена, крім випадку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.